

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTEKÓW

1. Nazwa

**ZESPÓŁ BUDYNKÓW KOLEJOWYCH
DWORZEC SZYDŁOWIEC I BUDYNKI MIESZKALNE**

11. Materiały graficzne

Fot. 1. Budynek główny [1], widok na elewację zachodnią

3. Miejscowość

S A D E K

3. Adres

Sadek 271, 272, 273

26-500 Sadek

nr ewidencyjny działki 836/2, 836/6,

836/12

nr księgi wieczystej

5. Przynależność administracyjna

województwo **mazowieckie**

powiat **szudłowiecki**

gmina **Szydłowiec**

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°12'27.4"; E: 20°55'23"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

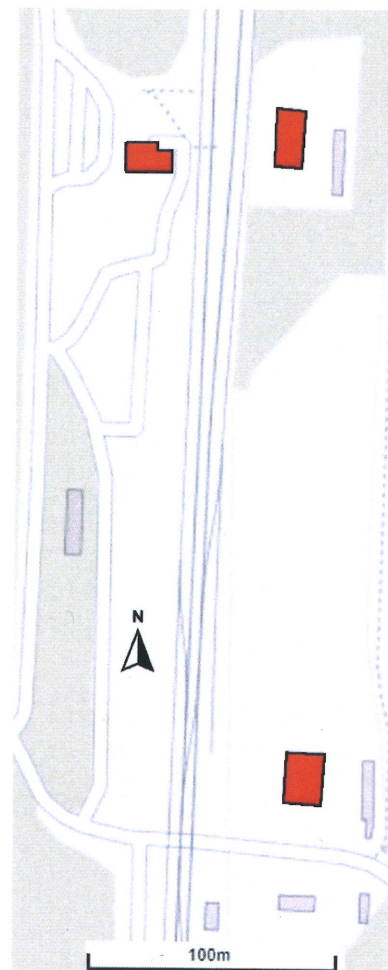
8. Właściciel i jego adres

**Własność prywatna / Powiat
/PKP**

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Formy ochrony

W XIX w. wraz z rozwojem technicznym Szydłowca i rozwijającego się przemysłu wydobywczego „kamienia szydłowieckiego” oraz rudy żelaza w okolicach miejscowości, wzrastała potrzeba stworzenia sieci kolejowej z dworcem kolejowym na czele. Pomimo tego, że w Królestwie Polskim Rosjanie celowo hamowali rozwój przemysłu i budowy kolei żelaznych, to 10 lipca 1881 r. car zatwierdził koncesję Towarzystwu Drogi Żelaznej Iwanogrodzko-Dąbrowskiej. Linia kolejowa w zatwierdzonej postaci miała liczyć 461,9 km i miała być to najdłuższa linia kolejowa w całym Królestwie Polskim, czyniąc Jana Blocha największym przedsiębiorcą kolejowym w Królestwie Polskim i Rosji. W 1885 roku w odległości 5 km od miasta przeprowadzono linię kolejową Dąbrowa Górnicza – Kielce – Radom Dęblin, która przebiegała m. in. przez miejscowości: Dęblin, Radom, Szydłowiec, Bzin, Kielce, Olkusz, Sławków, Strzemieszyce, Dąbrowa i miała odgałęzienia z Bzika (ob. Skarżysko-Kamienna) przez Końskie i Opoczno do Kuluszek oraz w przeciwnym kierunku do Ostrowa i Bodzechowa, a także ze Strzemieszyc przez Kazimierz Górniczy do miejscowości Mączki. Głównym inżynierem budowniczym został Rosjanin Izwójtow, a polskim odpowiednikiem inż. Hipolit Cieszkowski. Pierwszy odcinek kolei z Dęblina do Kielc oddano 21 grudnia 1883 r., odcinek z Kielc do Dąbrowy 26 stycznia 1885, natomiast ostatnie odcinki do Prus i Austrii dopiero w 1887 r.

Budynki kolejowe prawdopodobnie zbudowano w 1885 r. Podczas I wojny światowej stacja kolejowa służyła jako punkt przeładunkowy materiałów oraz ewakuacji wojsk austriacko-pruskich.

Czasy świetności stacji kolejowej przypadają na okres międzywojenny. Po odzyskaniu niepodległości dworzec wraz z całym przyległym terenem wszedł we własność nowo utworzonego Ministerstwa Kolei Żelaznych, które w 1926 r. powołało do życia Polskie Koleje Państwowe.

W czasie II wojny światowej dworzec kolejowy mocno ucierpiał wskutek bombardowania przez lotnictwo niemieckie. Budynek został znacznie zniszczony, zawaliło się I i II piętro, spłonął dach, zburzeniu uległo wejście od strony peronów.

SYTUACJA: Zlokalizowane w miejscowości Sadek, w odległości ok. 5 km od centrum Szydłowca w kierunku wschodnim. Dojazd od strony Szydłowca oraz miejscowości Jastrząb.

UKŁAD KOMPOZYCYJNY.

Obszar ograniczony od wschodu przez Lasy Przysusko-Szydłowieckie, od zachodu zieleń urządzoną Nadleśnictwa Skarżysko-Kamienna. Podstawowym elementem konstytuującym jest linia kolejowa nr 8 Warszawa Zachodnia - Kraków Główny, będąca główną osią widokową. Układ kompozycji geometryczny, rozproszony, z wejściem do zespołu od strony dworca kolejowego (drogi gminnej) lub od strony budynku administracji kolei. Pierwotny układ o równoważnej wadze kompozycji, obecnie mocno zniekształcony.

UKŁAD FUNKCJONALNY I ZAGOSPODAROWANIE TERENU.

Pierwotny układ budynków opierał się na podziale funkcji na publiczno-techniczną związaną z obsługą kolei (budynek dworca, rozebrany budynek magazynowy oraz rampa) oraz mieszkalno-administracyjną (budynek zawiadowcy, budynek administracji kolei, budynek zawiadowcy przejazdu), wyznaczoną po obu stronach torów kolejowych. Obecnie ze względu na liczne przekształcenia - zniszczenia budynku głównego dworca, rozbiórka budynku warsztatowego, zarówno czytelność układu, jak również wartość kompozycji uległa znacznemu zmniejszeniu. Teren uległ parcelacji, a przypadkowe działania związane ze zmianą zagospodarowania terenu, jak np. wyburzenie warsztatu przerwały ciągłość technologiczną infrastruktury kolejowej. Z kolei brak bieżących remontów i spójnego zagospodarowania całego zespołu prowadzi do unieczystnienia osi widokowych i dezintegracji poszczególnych elementów w przestrzeni całego zespołu. Zachowana jest natomiast osiowość zespołu wyznaczana przez linię torów kolejowych oraz funkcje użytkowe poszczególnych obiektów.

Teren poszczególnych parceli jest zróżnicowany, zarówno pod względem wysokości poziomu terenu jak również zachowania i materiału. Budynek dworca usytuowany na nasypie, częściowo wygradzony ze względu na zapadliska, z dojściem schodami od strony parkingu. Budynek zawiadowcy stacji i budynek administracji kolei nieogrodzone, z dostępem dla osób trzecich, o znacznie niższym poziomie terenu niż poziom linii kolejowej. Torowisko jest utrzymywane, stanowi uczęszczaną linię kolejową.

BUDYNKI:

Budynek główny dworca (Sadek nr 271) - datowany na 1885 r. dwukondygnacyjny budynek, częściowo podpiwniczony, pierwotnie zbudowany na planie prostokąta. Obecnie zachowała się tylko jego część z późniejszymi dobudówkami. Murowany z cegły, częściowo tynkowany, kryty eternitem (korpus główny) i blachą płaską (dobudówka). Stolarka okienna drewniana, wielokwaterowa, o różnych podziałach, stolarka drzwiowa drewniana, zróżnicowana lub jej brak. Instalacja odgromowa, pozostałe instalacje zdemontowane. Budynek złożony z 2-kondygnacyjnego korpusu głównego, jednokondygnacyjnej dobudówki od południa i parterowej dobudówki od wschodu oraz pozostałości rampy kolejowej. Całość posadowiona na nasypie, do którego prowadzą schody od strony parkingu. Wnętrze zachowane - drewniany przedsionek, częściowo zachowane płytki ceramiczne (szachownica), piece kaflowe.

Ciąg dalszy na wkładce.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa Pow. zabudowy ok. m ²	16. Przeznaczenie pierwotne Kolejowe	17. Użytkowanie obecne Kolejowe, mieszkalne, częściowo nieużytkowane
18. Stan zachowania Ogólny stan zachowania zespołu: Ogólny stan zachowania dostateczny. Jeden z obiektów (budynek dworca) nieużytkowany, zabezpieczony przed dostępem osób trzecich, z wygrodzoną częścią nasypu oraz piwnicą, znacznie przekształcony. Pozostałe budynki użytkowane przez osoby prywatne, dostępne. Stan zachowania: 1. Budynek główny dworca (1) - stan zły, obiekt częściowo wyłączony z użytkowania, większość uszkodzeń związana ze złym stanem nasypu oraz brakiem kompleksowego remontu. Silna degradacja ścian zewnętrznych i stropów, pokrycie dachowe nieszczelne, pęknięcia konstrukcyjne ścian zewnętrznych, zniszczona i niekompletna stolarka okienna. Wnętrze zniszczone, ale z zachowanym czytelnym układem pomieszczeń, obiekt stabilny. 1. Budynek mieszkalny zawiadowcy (2) - stan dostateczny, widoczne zawilgocenia i miejscowe zmurszenia cegły, korozja biologiczna, widoczne ugięcia konstrukcyjne szczytu, pokrycie dachowe z azbestu. 2. Budynek mieszkalny administracji kolei (3) - stan dostateczny/dobry, widoczne zawilgocenia i ubytki tynku, wymienione pokrycie dachowe i w większości stolarka okienna 3. Budynek zawiadowcy przejazdu kolei - stan dostateczny, widoczne ubytki tynku oraz zawilgocenia.		19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie Zagrożenia: • Utrata funkcji uniemożliwiająca utrzymanie zespołu, jego remontów i zabezpieczenie. • Samowolne remonty naruszające wartości zespołu i poszczególnych obiektów. • Parcelacja terenu; separacja funkcjonalna i komunikacyjna budynków (zniszczenie integralności zespołu). Postulaty: • Zabezpieczenie, remont budynków. • Zachowanie charakteru zabudowy. • Usunięcie wtórnych nawarstwień i dobudówek. • Kompleksowe prace nad rewitalizacją i zagospodarowaniem zespołu z zachowaniem i ekspozycją jego integralności. Uporządkowanie, utwardzenie i odwodnienie terenu.	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Bibliografia

1. <https://naszszydlowiec.pl/historia-naszego-miasta-historia-dworca-pkp-i-kolejki-waskotorowej/2/>
2. <https://pl.wikipedia.org/wiki/Szydłowiec>

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

tekst mgr Ewelina Maciejczyk, 2024 r.

plany, rysunki mgr Ewelina Maciejczyk, 2024 r.

fotografie mgr Ewelina Maciejczyk, 2024 r.

Maciejczyk Ewelina

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

26. Załączniki

Załącznik nr 1: historia i opis (ciąg dalszy), plan sytuacyjny, rzuty.

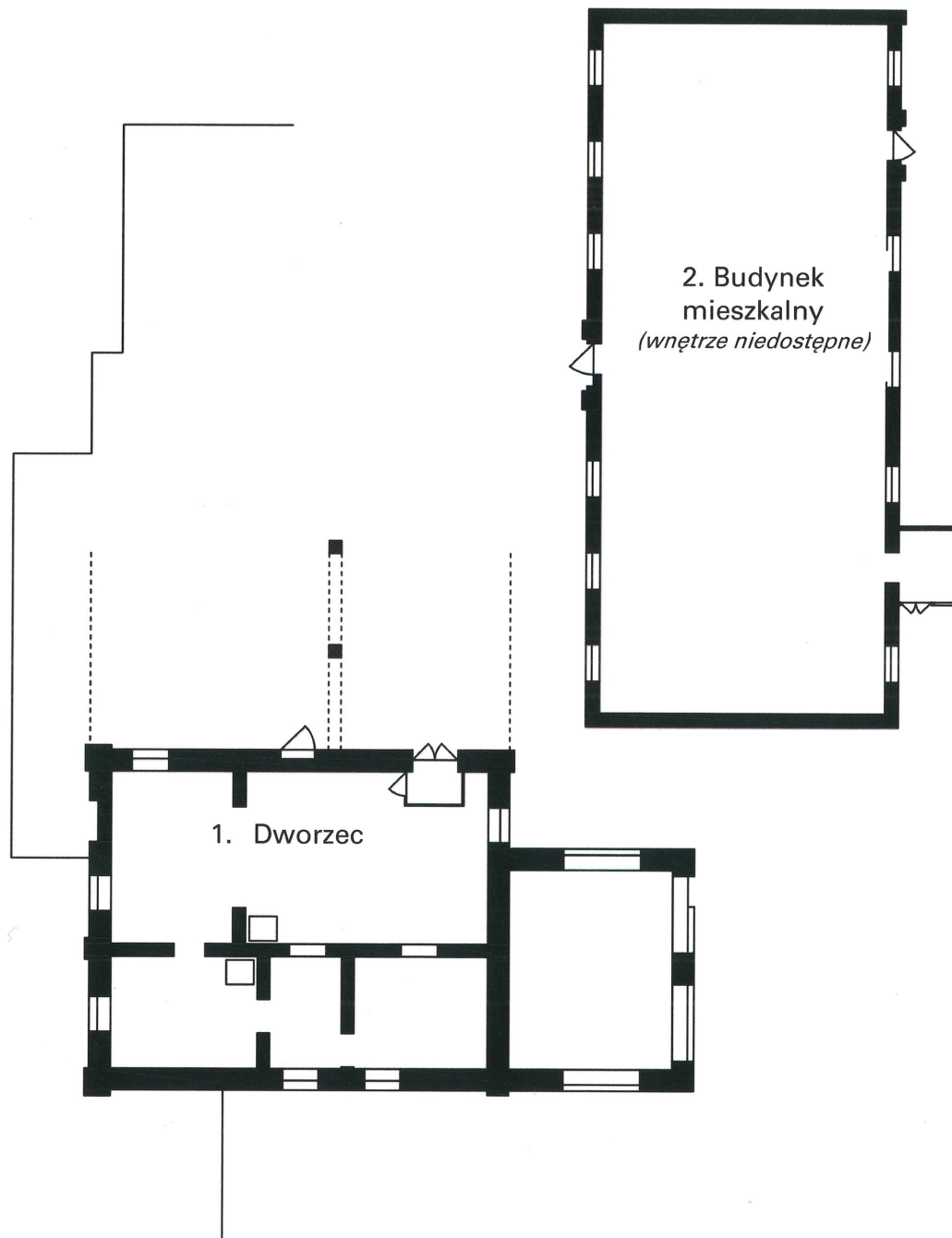
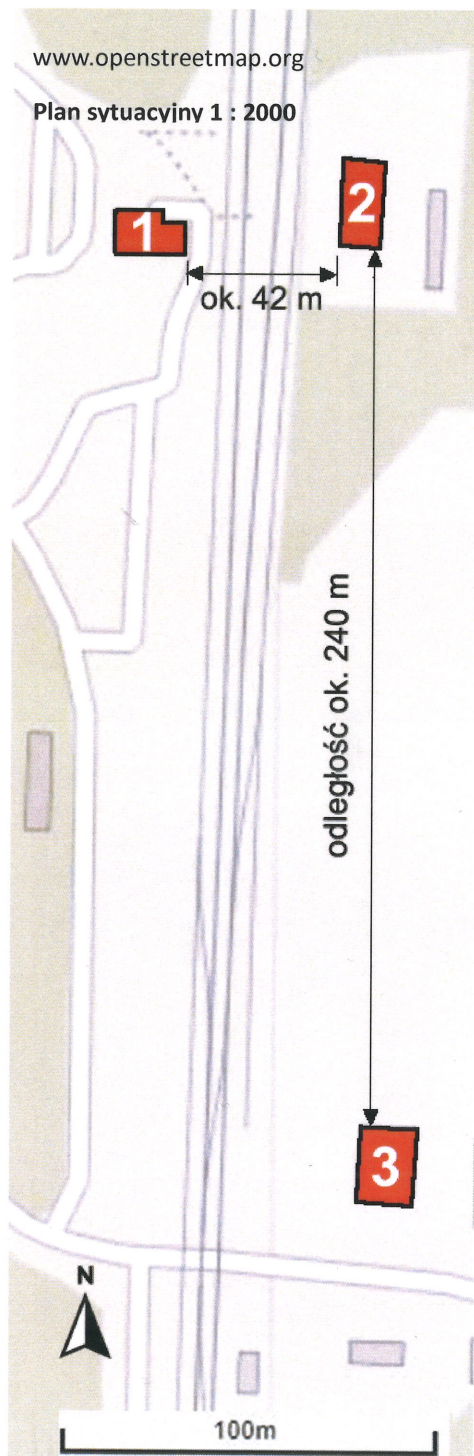
Załącznik nr 2: opis (ciąg dalszy), fotografie 2-6.

Załącznik nr 3: fotografie 7-13.

Załącznik nr 4: fotografie: 14-16.

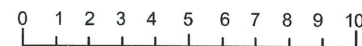
1. Miejscowość	SADEK	5. Nazwa zabytku, adres ZESPÓŁ BUDYNKÓW KOLEJOWYCH DWORZEC SZYDŁOWIEC I BUDYNKI MIESZKALNYCH Sadek 271, 272, 273	6. Zawartość załącznika: Historia i opis (ciąg dalszy), plan sytuacyjny, rzuty.
2. Gmina	Szydłowiec		
3. Powiat	radomski		
4. Województwo	mazowieckie		
12. Historia (ciąg dalszy)		13. Opis (ciąg dalszy)	
Dworzec nie nadawał się do użytku. Podczas okupacji Żydzi z getta szydłowieckiego zostali odtransportowani z dworca kolejowego w Sadku do Obozu Zagłady w Treblince - pierwszym razem we wrześniu 1942 r. i powtórnie 13 stycznia 1943 r. Od początku XXI w. budynek dworca nieużytkowany, obecnie stanowi własność Powiatu Szydłowieckiego. Pozostałe budynki - budynek zawiadowcy (na wprost budynku dworca), budynek administracji kolei (identyczny jak budynek dworca) oraz budynek zawiadowcy przejazdu kolejowego są zamieszkiwane przez właścicieli prywatnych i zachowane w stanie niezmienionym. W 2011 r. rozebrano budynek magazynowy oraz tory służące do podtaczania wagonów do rampy, pozostawiając samą rampę i fragmenty oryginalnej kostki brukowej z 1 ćw. XX w.		Elewacja wschodnia: korpus główny 2-osiovy poprzedzony 2-osiową dobudówką. Korpus główny zwieńczony wydatnym gzymsem kordonowym oraz gzymsem kordonowym, który przechodzi rytmicznie w gzyms wieńczący dobudówki. Całość niesymetryczna, oś symetrii dobudówki wyznaczona przez ścianę południową korpusu. Elewacja korpusu głównego ujęta obustronnie lizenami, ściana północna zakończona strzępią. W osi drugiej dobudówki otwór drzwiowy, w pozostałych okna wielokwaterowe prostokątne. Elewacja północna: składa się z 3-osiowej ceglanej ściany szczytowej korpusu głównego i 1-osiowej ściany dobudówki. Oś środkowa korpusu głównego wyznaczona przez prostokątne otwory drzwiowe, w pasie piętra pozostałości zdemontowanej klatki schodowej. Pierwsza oś ujęta prostokątną blendą i otworem drzwiowym z nadświetlem, w pozostałych osiach prostokątne okna o różnych podziałach. Ściany korpusu głównego wykończone strzępią. W osi środkowej budynku głównego dwa 1-kondygnacyjne filary oddalone od budynku, wspierające dwuteownik połączony stale z budynkiem. Elewacja południowa: 3-osiowa, dwuczłonowa, z dobudówką przylegająca do korpusu głównego. Elewacja zachodnia: dwuczłonowa, składająca się z 2-osiowego korpusu głównego z przylegającą 1-osiową dobudówką od strony północnej. Korpus główny zamknięty gzymsem wieńczącym oraz gzymsem kordonowym, będący kontynuacją gzymsu wieńczącego dobudówki. Elewacja korpusu głównego ujęta obustronnie lizenami, wykończona strzępią, dobudówka z jednostronną lizeną od południa. Od północy dwie jednakowe kolumny oddalone od elewacji w sposób regularny, na których oparty dwuteownik. Budynek mieszkalny zawiadowcy stacji (Sadek nr 272) - jednokondygnacyjny budynek zbudowany na planie prostokąta o zwartej bryle, powstały prawdopodobnie w 1885 r. Murowany z cegły, ustawiony kalenicowo do linii kolejowej, kryty dachem dwuspadowym z eternitu. Stolarka okienna drewniana, wielokwaterowa. Stolarka drzwiowa metalowa wtórna (drzwi frontowe) i drewniana (od strony podwórza). Instalacja odgromowa i elektryczna. Elewacja zachodnia (frontowa): 7-osiowa, symetryczna, artykułowana rytmem okien w 1-, 2-, 3-, 5-, 6- i 7 osi i drzwi w osi środkowej. Oś środkowa ujęta obustronnie parą pilastrów i zwieńczona trójkątnym szczytem. Całość elewacji zwieńczona wydatnym, dekoracyjnym gzymsem z odwróconym fryzem kostkowym, poniżej geometryczne zwieńczenie schodkowe w osi środkowej. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte łukiem odcinkowym. Poniżej linii okien - cokół artykułowany lizenami w osi otworów okiennych i zwieńczony gzymsem podokiennym. Wejście do budynku poprzedzone trzystopniowymi schodami z kamienia.	
		Ciąg dalszy na wkładce.	

Ciąg dalszy na wkładce.

2. Budynek
mieszkalny
(wnętrze niedostępne)

3. Dom
mieszkalny
(wnętrze niedostępne)

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

mgr Ewelina Maciejczyk,
2024

Maciejczyk

1. Miejscowość	SADEK	5. Nazwa zabytku, adres	6. Zawartość załącznika:
2. Gmina	Szydłowiec	ZESPÓŁ BUDYNKÓW KOLEJOWYCH DWORZEC SZYDŁOWIEC I BUDYNKI MIESZKALNYCH Sadek 271, 272, 273	Opis (ciąg dalszy), fotografie 2-6.
3. Powiat	radomski		
4. Województwo	mazowieckie		

13. Opis (ciąg dalszy)

Elewacja południowa: jednoosiowa ściana szczytowa z trójkątnym szczytem zwieńczonym dekoracyjnym gzymsem ujętym schodkowo oraz będącym kontynuacją gzymasu wieńczącego elewacji frontowej dekoracyjnym pasem z odwróconym fryzem kostkowym. W osi szczytu niewielki otwór okienny z dekoracyjnym obramieniem okiennym z uszakami. Elewacja ujęta w narożach pilastrami.

Elewacja północna: obrośnięta bluszczem, prawdopodobnie tożsama z elewacją południową.

Elewacja wschodnia: złożona z korpusu przystłoniętego innymi elementami. W osi drugiej i trzeciej niższa od korpusu głównego drewniana dobudówka będąca gankiem wejściowym. W 7 osi (6 - korpusu głównego) obustronnie ujęte pilastrami prostokątny otwór drzwiowy z nadświetlem, w pozostałych osiach okna o różnych podziałach. Otwory okienne ujęte dekoracyjnym nadprożem odcinkowym, otwór drzwiowy zamknięty łukiem odcinkowym. Całość elewacji obustronnie ujęta lizenami. Poniżej linii okien cokół zwieńczony gzymsem podokiennym. Elewacja zwieńczona wydatnym gzymsem, takim samym jak w pozostałej części budynku. Pomiedzy 4 i 5 osią w pasie cokołowym niska, tynkowana dobudówka.

Budynek mieszkalny administracji kolei (Sadek nr 273) - dwupiętrowy budynek murowany, datowany na ok. 1885 r., otynkowany, ustawiony kalenicowo do linii kolejowej, podpiwniczony. Zbudowany na rzucie prostokąta, o zwartej bryle. Dach mansardowy, kryty wtórnie blachodachówką (pierwotnie blachą płaską w romby). Stolarka okienna w większości wymieniona - drewniana i plastikowa.

Elewacja zachodnia (frontowa): 5-osiowa, artykułowana rytmem okien i drzwi, symetryczna, z wejściem do budynku w osi środkowej. Kompozycja elewacji wertykalna. 1- i 5 oś drugiej kondygnacji cofnięta względem budynku, z balkonem nad parterem. Oś środkowa elewacji w formie niewielkiego ryzalitu. 1-, 2-, 4- i 5 oś ujęta obustronnie pilastrami. Otwory okienne ujęte dużymi płycinami, pomiędzy oknami parteru i piętra 2 i 4 osi dekoracyjna płycina o geometrycznym wzorze. Nad drzwiami wejścia głównego wtórny daszek o szerokości całego ryzalitu, powyżej dwudzielne okno z płyciną umieszczone centralnie (na wysokości półpiętra), wyżej dwa niewielkie okna szerokością równe otworom niższych kondygnacji. Balkon II kondygnacji w formie dekoracyjnej attyki z powtarzalnym gwiazdzystym dekiem. Całość elewacji zwieńczona szerokim gzymsem. Wejście główne poprzedzone kilkustopniowymi schodami z poręczą po obu stronach elewacji.

Elewacja północna i południowa: korpus główny artykułowany trzema lizenami, zwieńczony wydatnym gzymsem. Poza korpusem widoczna część budynku stanowiąca balkon elewacji zachodniej i wykończona gwiazdzystym dekiem.

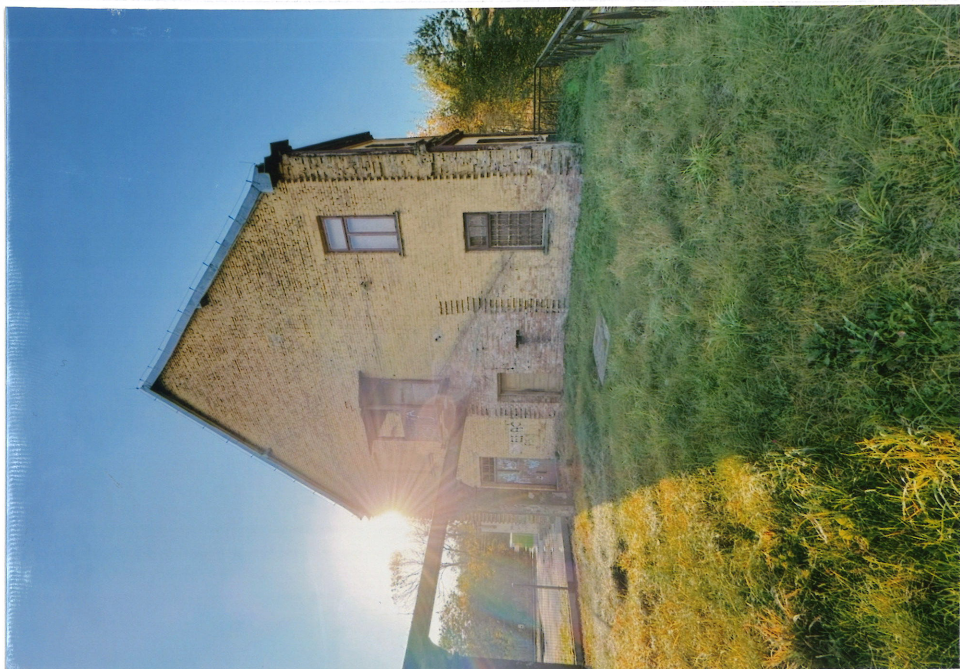
Elewacja wschodnia: 5-osiowa w układzie wertykalnym. Osie elewacji wyznaczone jednolitymi w gabarycie, kształcie oraz podziale otworami okiennymi, ujętymi obustronnie pilastrami. Okna połączone między kondygnacjami płycinami zaakcentowanymi ozdobnym geometrycznym dekiem. Całość elewacji ujęta cokołem w przyziemiu i zwieńczona wydatnym gzymsem.

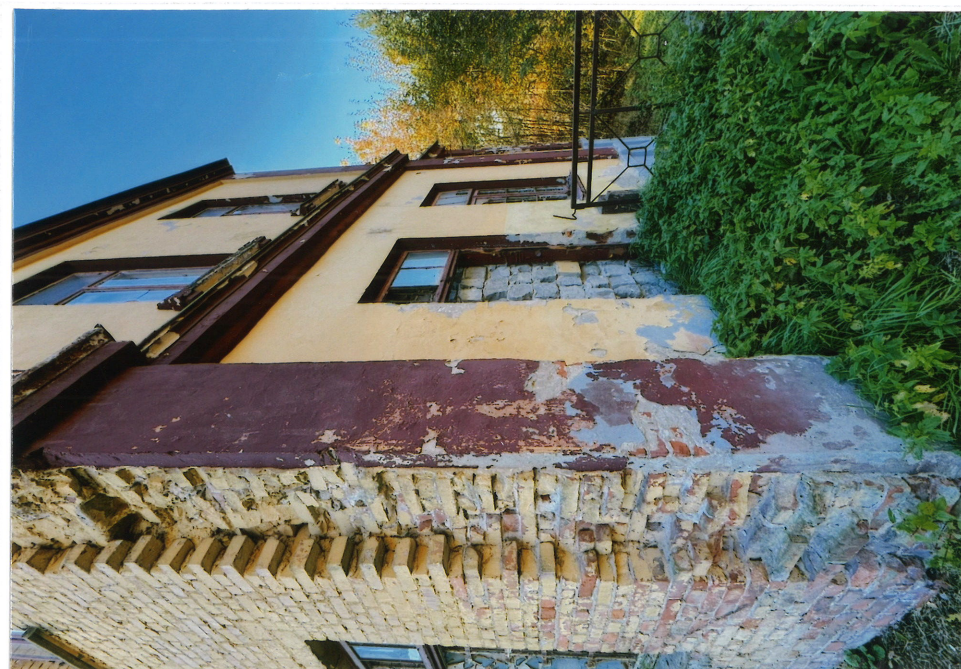
Fot. 2. Budynek główny [1], widok na elewację wschodnią

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

mgr Ewelina Maciejczyk,
2024 *Maciejczyk*

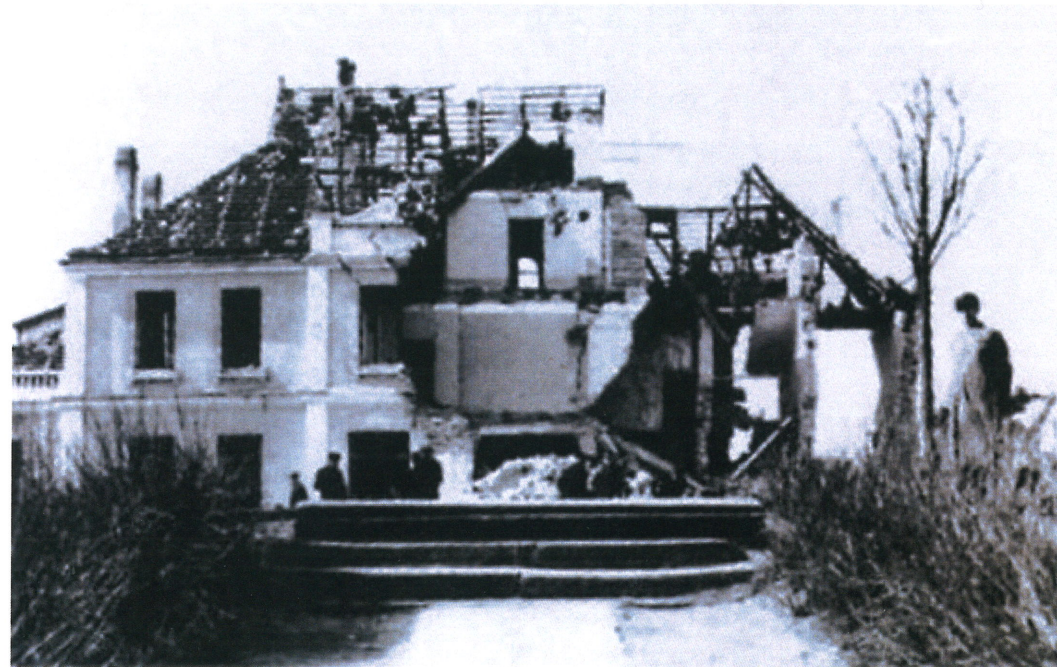
Fot. 3. Budynek główny [1], widok na elewację północną

Fot. 4. Budynek główny [1], widok na elewację zachodnią

Fot. 5. Budynek główny [1].

Fot. 6. Budynek główny [1], zniszczenia podczas II wojny światowej.

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

1. Miejscowość	SADEK
2. Gmina	Szydłowiec
3. Powiat	radomski
4. Województwo	mazowieckie

5. Nazwa zabytku, adres

**ZESPÓŁ BUDYNKÓW KOLEJOWYCH DWORZEC
SZYDŁOWIEC I BUDYNKI MIESZKALNYCH**
Sadek 271, 272, 273

6. Zawartość załącznika:

Fotografie 7-13.

Fot. 7. Budynek główny [1], wnętrze hali dworca

Fot. 8. Budynek mieszkalny zawiadowcy [2],
widok na elewację zachodnią

Fot. 9. Budynek mieszkalny zawiadowcy [2], widok na elewację wsch.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)mgr Ewelina Maciejczyk,
2024

Fot. 10. Budynek mieszkalny zawiadowcy [2], widok na elewację południową

Fot. 11. Budynek mieszkalny administracji [3], widok na elewację zachodnią

Fot. 12. Budynek mieszkalny administracji [3], widok na elewację wschodnią

Fot. 13. Budynek mieszkalny administracji [3], widok na elewację południową

1. Miejscowość	SADEK	5. Nazwa zabytku, adres	6. Zawartość załącznika:
2. Gmina	Szydłowiec	ZESPÓŁ BUDYNKÓW KOLEJOWYCH DWORZEC SZYDŁOWIEC I BUDYNKI MIESZKALNYCH Sadek 271, 272, 273	Fotografie 14-
3. Powiat	radomski		
4. Województwo	mazowieckie		

Fot. 15. Budynek administracji kolejowej [3] →

Fot. 14. Budynek administracji kolejowej [3], widok na elewację

Fot. 16. Budynek zawiadowcy przejazdu stacji. →

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

mgr Ewelina Maciejczyk,
2024